

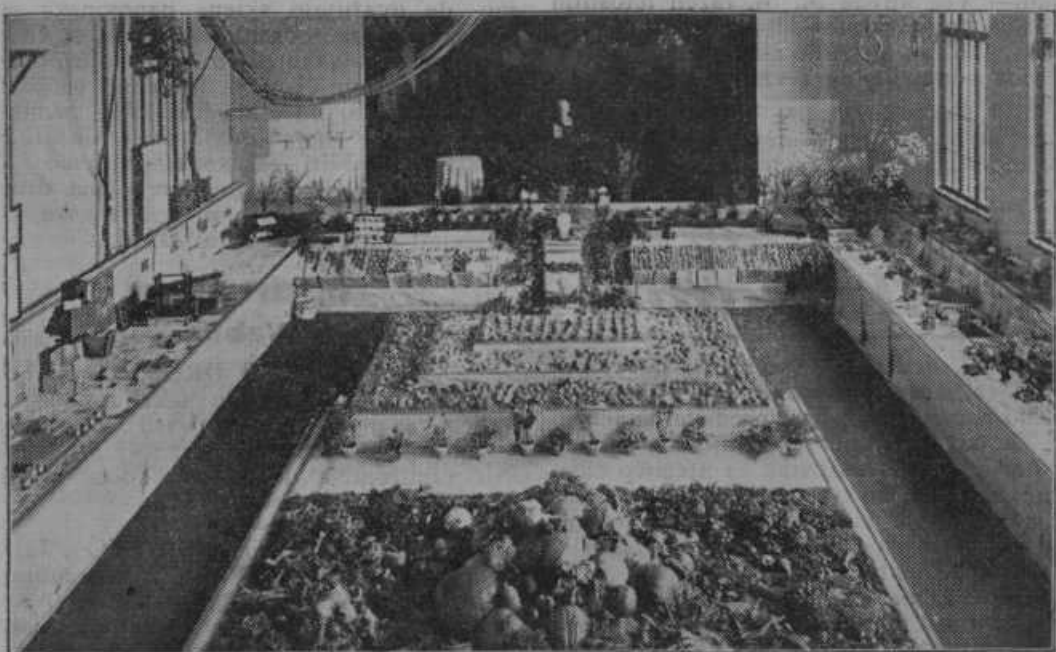
in Bolgarsko. Iz te primerjave se lahko razvidi, kako stojimo napram drugim narodom. To nas dovaja do sklepa, da je celotna organizacija naše prosvete slabša, nego v večini drugih držav evropskega kontinenta. O tem dejstvu, ako je točno, po našem računu se izkazuje kot povsem točno, je treba pri nas

razmišljati; ali ne bo imelo to težke posledice za našo uspešno gospodarsko in kulturno tekmovalnost z ostalimi narodi Evrope, s katerimi smo zvezani po bližjih ali daljših odnosih. Iz mnogih dejstev se da sklepati, da vsi naprednejši narodi dobivajo svojo kulturno moč od šole in prosvete. (Dalje prih.)

Šolsko vrtnarska in perutninarska razstava v Celju

Prvotno je bila sicer določena na prve jesenske dni, ko so se vrtovi v cvetju, toda usoda jo je pomaknila tik pred vrata zime. V razstavi smo se držali banovinskega programa v treh glavnih točkah: zelenjad, sadjarstvo in izdelki učencev, v kolikor so v organski zvezi z vrtnarstvom in miselnostjo, ki se vzgaja s pravim umevanjem pomena šolskega vrtnarstva na vasi. Te tri vodilne smernice so se zrcalile tudi v razporedbi vrtnarske razstave. Zelenjadna skupina, grupirana v harmonično barvne slike je nudila pridelke vrtov, ne toliko v tekmovalnosti rekordnih pridelkov posa-

ki so jih razmnožili naši učitelji predniki po šolskih nasadih. Celjski srez je imel letos le delno sadno letino, zato je bilo sadnih zabojev le toliko, da so skladno izpolnili sadno skupino. Sicer pa bi bili v primeru dobre letine napolnili vso prostrano telovadnico s sadjem. Ni pa šlo toliko za množino, kot za kvaliteto sadja. Ta pa je bila vsekakor izven kritike, kar priča, da znajo učitelji gojiti sadje z opazovanjem in gnojenjem, pa tudi s preventivnim škropljenjem. Sadjarsko razstavo so dopolnjevale tri stenske slike naših odličnejših učiteljev prednikov, ki so orali v sadjarstvu

Pogled na razstavo s črno okrašenim odrom.

meznikov, marveč v vsem tem, kar naj raste danes tudi na kmetskih vrtovih v tržne in v domače gospodinske svrhe. Razen prodaje v mesto je danes tudi potreba raznolike rastlinske prehrane v naših kmetskih hišah. V razumevanju smotrov naše gospodinske nadaljevalne šole nam hodi vzporedno povrtnina naših šolskih vrtov, ki prinaša našemu podeželju marsikatero novo rastlino bodisi za direktno prehrano, bodisi kot začimbo narodnih jedil. Zato so bili na razstavi vzorci ranega krompirja, rogljička, korenčka in petršilja, česna in čebulja, pora in črnega korenja, poleg zelja, ohrovtja, kolerabe, rdečega zelja, jenskih kumar, jedilnih buč, poleg bele repe, pese, redkve, karfiolj i dr., kar je pač mogoče še v jeseni pokazati. Manjkale tudi niso zbirke vrtnih semen, gnojil, prsti, škodljivcev in sredstev za pokončevanje istih. Izmed cvetic so bile v časti rožmarin, roženkavrt, tradeskančije, posilenoživ, pelargonije, krizanteme, asparagi, nekaj kaktov in dež japonske trdoleške, ki krase pogostokrat hodnike in veže naših šol. Bilo je sicer še mnogo drugega, kar tu ni naštet, marsikaj pa se je moralo radi pomanjkanja prostora odpeljati. Zanimiva je bila miniaturna topla greda z zimsko solato, zelo zgovoren prerez kompostnega kupa ter razna konzervirana povrtnina. Oddelek za konzervirane pridelke je bil prav ličen paviljonček, ki je enačil dobro založenemu vegetarijanskemu bufetu.

Drugo skupino je tvorilo vabljivo izloženo sadje iz celjskega sadnega izbora. Bilo pa je tudi mnogo drugih starih pomoloških vrst,

ledino v celjskem srezu. Razen imen, dobe in kraja delovanja je bilo v lapidarnih stavkih navedeno, kako so se sadjarsko najbolj udejstvovali in katere pomološke sorte so najbolj širili. Najbrž bo o tem prilično temeljitejši poročilo v Sadjarju in Vrtnarju. Ako pogrešate v sadjarstvu in vrtnarstvu raznih insekticidov, fungicidov, modernega sadjarskega in vrtnarskega orodja je bil povod princip, da se razstavi edino to, kar so učitelji ali učenci sami ustvarili. Razno orodje je bilo lično razvrščeno v posebnem prostoru. Tam je bilo tudi novodobno Wolfovo vrtno orodje, Kündedejevo jeklo, predmeti trdke Week, bogata izložba Kmetijske družbe, žične industrije in drugo.

Na obeh straneh razstavne dvorane je bilo na stotine in stotine tistih drobnarij, ki so najbolj pokazale smiselno pojmovanje kmetske vzgoje naše mladine. Izdelki učiteljev in učencev, risbe, modeli, slike šol in vrtnega dela, najraznovrstnejši preparati, predmeti za varstvo ptic, spisi in računi o vrtu in domačiji, vrtnice skice, tabele in diagrami, gobe in zdravilne zeli, pleveli, cepljenje v slikah in modelih, drevesni škodljivci in boleznin in še toliko drugega. V vsem se je začutila delovna šola na vasi. Ne praznih igrač, le to, kar naj pravilno oblikuje sodobnega kmetskega človeka, ga veže z grudo in mu vceplja ljubezen do dela v kmetski prirodi, mu daje pobude za gospodarski napredek. Vsa razstava je kazala razumevanje učiteljstva za reformo nekdanje formalistične šole, da ustvari nov zavod.

vila ta ali ona univerza-matica po raznih krajih. Stvar je izpodbijala zelo vlekle. Univerzitetna ekstenzija je postala moda, tako piše dober poznavalec angleškega vzgojstva, in Anglež je od tega pokreta pričakoval kar neverjetnih možnosti. A navdušenje se je kmalu poleglo. Ljudje so namreč uvideli, da pravo znanje ni tako zlahka dosegljivo, kakor so mislili, ter da tudi ne odpira vseh vrat na nebo in na zemlji. In tako je prišla reakcija, ki bi se skoraj končala s polomom. Prvi poizkus ljudske univerze se torej končuje z očitnim neuspehom. Glavni vzrok neuspehu raztegnjene univerze moramo iskati v tem, da je bila premalo — ljudska, se pravi, da so profesorji z vsebino in obliko svojih predavanj sicer nudili nekaj ljudem iz srednjega stanu, a bore malo — delavcu. Njega niso uvaževali, kakor bi trebalo čeprav je postal v politiki in gospodarskem življenju čedalje važnejši faktor.

Kdor vzame to, kar pomeni firma »ljudska univerza«, resno, mora priznati, da obvezujoča obe besedi v naslovu: »ljudska« prav tako, kakor »univerza«. Tudi »ljudska« univerza mora biti — univerza ter za najvišje vodilo imeti iskanje resnice. Kaj neki si bo ljudstvo sicer mislilo o pravi univerzi, za katero si toliko prizadevamo, če bi se pod plaščem »ljudske« univerze aranžirale stvari, ki — ne spadajo na univerzo. Pa tudi iz besede »univerza« se odziba neizprosno zahtevke; ta institucija se res in ne samo na videz obračaja — do ljudstva, to je na pr. v Ljubljani do delavca, a zunaj v podeželju do kmetskih ljudi.

Pa še to! Beseda »univerza« vsebuje takih zahtevkov, da jim ljudstvo, to je mestni delavec ali kmetski človek ni zlahka kos in

Statistika šolskih vrtov in zemljišč, statistika o stanju šolskih drevesnic in matičnjakov v diagramih in številkah, lično izdelani načrti šolskih vrtov, zemljišč in poslopij so skladno dopolnjevali celoten utis.

Strokovnjaki, ki so si ogledali razstavo in so videli že mnogo izložb sadja in povrtnine, so se pohvalno izražali o razstavi, posebno pa naglašali visoke vrednote današnje vzgoje, ki se je odražala v sodelovanju šolske mladine s svojimi drobnimi prispevki.

Šolsko čebelarstvo je imelo svoj kompletan oddelek. Bil je zelo privlačen za vse tiste, ki ližejo radi med, še bolj pa za one, ki sami gojijo koristne muhe. Celjski srez je na glas, da prideluje najboljši hmelj v Jugoslaviji; šole v Savinjski dolini morajo računati s tem dejstvom, zato je bil na razstavi tudi hmeljarski oddelek, ki ni nič manj zanimal obiskovalce.

Organizacija harmonično urejene razstave šolskih vrtov ni ravno lahka. Stroga ločitev v oddelke bi bila sicer za posameznike simpatična, ker bi se osebno bolje uveljavili, toda ustvariti je bilo treba enotno, skladno in prikupno sliko, ki naj v celoti učinkuje na obiskovalce. Temu cilju smo se morali vsi podvreči ter prepustiti enotnosti organizacije v arhitektonskem in dekorativnem stilu g. strokovnemu učitelju na kmetijski šoli v Št. Juriju ob j. žel., ki je svoj zamisek mojstrski izvedel. Podreditev enotnemu vodstvu pripočam vsem onim, ki nas nameravajo posnemati. Za razstavo je treba dobre priprave in delovnih ljudi. Tudi brez materialnih osebnih žrtve ne gre. Poseči je treba tudi v lastni žep. Razstavni odbor je izdal tudi priložnostno brošuro s članki o organizaciji razstave, o pomenu šolskih vrtov, sadjarstvu v celjskem srezu, o starih kmetskih cvetlicah, perutninarstvu

in čebelarstvu. Oskrbel je tudi 6 strokovnih predavanj za obiskovalce.

Razstavo smo dali tudi slikati. Marsikomu utegnejo dobro služiti, celjskemu učiteljsstvu pa bodo v lep spomin na njegov trud, pa tudi uspeh.

Združeno s šolsko vrtnarsko, je priredilo učiteljsvo tudi sresko razstavo štajerske kokoši. Po svoji organizaciji je bila doslej največja v banovini, odlikovala pa se je tudi po izbranim in res odličnem blagu. Priglasilo se je 56 razstavljavcev za kar je bilo potrebno 70 kletk. Omejena je bila le na celjski srez in na štajersko kokoš, ki je dosegla v celjskem srezu velik razmah in odlično kvaliteto. Perutnino je razstavilo 20 učiteljev, ki so prejeli 10 nagrad, ostali pa prejmejo priznalne diplome. Nemala zasluga učiteljstva je, da je razstava perutnine tako sijajno uspešna. — Učiteljsvo ustanavlja perutninarske odseke, širi in oddaja valilni ter plemenski material, vodi predavanja in razširja strokovne liste. Okoliškim kmetom, ki so poleg učiteljstva razstavili perutnino, je bilo dano veliko zadostjenje. Lep je bil tudi gmotni uspeh, saj se je prodalo mnogo lepe perutnine po visokih cenah. Učiteljsvo celjskega sreza je pokazalo veliko razumevanje za gospodarski procvit in napredek naše vasi.

Na razstavi je poleg drugih perutninarskih potrebščin vzbujal veliko zanimanje model praktičnega kurnika, ki ga je prav lično izdelal po načrtu gosp. inž. B. Wenka, tovariš Fr. Mlekuš, šol. upr. na Svetini p. Celju. Morda bi marsikateremu dobro došel. Zanimati bi bilo tudi kraj. šol. odbore, da postavijo pri šoli zgleden kurnik, ki bi bil vsej vasi vzor.

Jos. Gosak

Poklonitev učiteljstva iz dravske banovine na grobu blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja

Ekskurzijski odsek bo organiziral v dneh 8. in 9. decembra skupno potovanje na Topolo in Oplenac. Podrobnosti bodo sledile.

Splošne vesti

KIPEC IN RELIEF NJEG. VEL. KRALJA PETRA II.

Kipar Peter Loboda je po naravi na Bledu izdelal glavo Njeg. Vel. kralja Petra II. Plastika je bila posebno všeč blagopokojnemu kralju Aleksandru.

Po originalu, ki se hrani na našem dvoru je kipar Loboda izdelal kopije in reliefni odlitek, ki sta oba mojstrsko izdelana in izredno lepa.

Razprodajo obeh variant je prevzela banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani, ker bosta deli popolnoma ustrezali zahtevam šol, pisarni itd.

Tudi cena ni previsoka, tako da si bodo naše šole lahko nabavile za svoje učilnice in pisarne umetniško delo domačega kiparja.

Vabimo vsa šolska upraviteljstva, da si pravočasno naroče kipec ali relief, ki se da vokvirirati.

ONA JE VSE ZNALA...

Na 3. strani 249. številke dnevnika »Jutro« sem našel sliko, ki reproducira prizor, kako je blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj občeval z najmlajšim Svojih državljanov.

Ali se more tedaj še kdo čuditi, da je ob Njegovih poslednjih poti bridko zaplakalo vsa kmetska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani, ker bosta deli popolnoma ustrezali zahtevam šol, pisarni itd.

Tudi cena ni previsoka, tako da si bodo naše šole lahko nabavile za svoje učilnice in pisarne umetniško delo domačega kiparja.

Vabimo vsa šolska upraviteljstva, da si pravočasno naroče kipec ali relief, ki se da vokvirirati.

Slika naj bi primerno povečana, opremljena s kraljevim besedilom, visela v vsaki

učilnici, v vsakem prostoru, ki je namenjen vzgoji jugoslovanske mladine. Visela naj bi na odličnem mestu kot večno ponazorilo najmočnejše vezi med kraljem in narodom.

Uverjen sem, da se bo naša sekcija zavzela za realizacijo te misli.

A. H.

— Simbol vsake države je njen grb. Založba Učit. dom v Mariboru ima še nekaj zalogo na predlog glavnega prosvetnega sveta po ministrstvu odobrene slike drž. grba kraljevine Jugoslavije. Na ta simbol naše države je dal Učit. dom natisniti tudi oporoko pokojnega Viteškega kralja: »Čuvajte Jugoslavijo!« Ta slika drž. grba je jako primerna za proslavo državnega praznika 1. decembra. Pa ne samo vsaka šola, ampak vsak razred bi jo naj imel. Saj nabavo omogoča nizka cena, ki je ostala kljub natisu neizpremenjena.

— Seja prosvetnega sveta v Beogradu. V ponedeljek 5. t. m. je začela seja prosvetnega sveta v Beogradu. Iz dravske banovine sta se udeležila te seje g. direktor Josip Mazi in tov. Ivan Dimnik, predsednik JUU.

— Razpis. Jugoslovanskemu učiteljskemu združenju v Beogradu, Kralja Miljutina 66. je potreben načrt za diplomu dobrotnikom in ustanovnim članom in načrt za članski znak. — Pozivajo se umetniki, da predložijo svoje načrte do konca novembra t. l. Najboljši načrti bodo nagrajeni s tremi nagradami: 2000, 1000 in 500 Din. Podrobna navodila so na razpologu pri sekciji JUU v Ljubljani. Franciščanska ulica 6.

— Nov grob. V Št. Rupertu na Dolenjskem je umrl po mučni bolezni upokojeni šolski ravnatelj Aleksander Lunaček. Z njim lega v grob vzor-učitelj in prosvetni delavec, ki je vse svoje velike zmoglosti posvetil šoli, narodu in stanu. Njegove telesne ostanke so položili k počitku dne 7. t. m. v Št. Rupertu, kjer je prebil skoraj vso svojo službeno dobo. Preostalim naše iskreno sočustvovanje.

— »Naš val«. Dolgo smo pogrešali Slovenci poljudno pisano tedensko revijo, ki bi nas s prispevki in ilustracijami seznanila z našimi književniki, z gledališčem, filmskimi, radijskimi in modnimi poročili. Prvotno je izhajal »Naš val« kot tedensko glasilo za radiofonijo, z novo jesensko sezijo smo pa v »Našem valu« dobili izraziti magacinski list, pri katerem sodelujejo skoro vsi pomembnejši slovenski književniki, kakor Rudolf Kresal, Janko Kač, Bogomir Magajna, Ljudevit Mrzel, Bratko Kreft, Joža Vombregar, prijetni pripovedniki Ivan Vuk, Viktor in Niko Pirnat, Vladimir Regally in drugi. V »Našem valu« izhaja tudi stalni roman slovitega romanopisca Sel Catina »Emilio Berenina«. Najzanimivejše gledališke predstave na naših odrih, zanimivosti iz filmskih delavnic in iz življenja filmskih igralcev, zadnje svetovne modne kreacije, sijajno urejeno radijsko tehniko — in kar bo zlasti našim radijskim poslušalcev dobrodošlo: »Naš val« je edina revija, ki prinaša v slovenskem jeziku programe vseh najvažnejših evropskih oddajnih postaj v skrbni prireditvi in pregledni obliki. Vsem, ki se zanimajo za radio, gledališče, film, za naše ljudske odre, za dela naših književnikov in umetnikov, za zadnja modna poročila — je razkošno ilustrirana tedenska revija »Naš val« nujno potrebna. — Izšla je nova številka, ki prinaša odlomek novega Kačevega roma »Moloh« in posebno filmsko rubriko s slikami iz najboljših letošnjih filmov vseh evropskih in ameriških produkcij.